

Волківська Тетяна Федорівна,
викладач кафедри господарсько-
правових дисциплін навчально-
наукового інституту права та
психології Національної академії
внутрішніх справ

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СПІЛЬНОЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Відповідно до ч.1 ст.179 Господарського кодексу України від 16.01.2003 року №436-ІУ (далі: ГК України), майново-господарські зобов'язання, які виникають між суб'єктами господарювання і не господарюючими суб'єктами - юридичними особами на підставі господарських договорів, є господарсько-договірними зобов'язаннями.

ГК України, однак, не містить визначення господарського договору. Господарський договір можна визначити як засноване на угоді сторін і зафіксоване у встановленій законом формі зобов'язальне правовідношення між суб'єктами господарювання та негосподарюючими суб'єктами - юридичними особами, змістом якого є взаємні права і обов'язки сторін у сфері господарювання [1].

Господарські(підприємницькі) договори як особливу групу цивільно-правових договорів та відносять до них не всі договори, що укладаються підприємствами, установами, організаціями між собою у зв'язку із здійсненням ними господарської діяльності, а тільки ту чи іншу частину із різного роду мотивів. Серед науковців немає єдиного підходу як до визначення поняття "господарського", "підприємницького" договору, так і до виділення його особливих ознак.

Відмічається існування двох головних концепцій. Перша концепція що немає підстав для виділу окремих різновидів договорів (насамперед, тих, з допомогою яких опосередковується підприємницька діяльність) з великого масиву загально цивільних [1].

Друга концепція необхідності виділу, що пояснюється існуванням особливих ознак у господарського (підприємницького) договору.

Слід відрізняти господарсько-правовий договір про спільну діяльність від цивільно-правового [4, с. 20]. При цьому спільну діяльність у господарсько-

правовому аспекті пропонуємо визначати саме як господарську, а не підприємницьку діяльність. Це зумовлюється тим, що терміни “господарська діяльність” та “підприємницька діяльність” співвідносяться як загальне та особливе. Господарська діяльність може бути за своєю суттю як підприємницькою (комерційною), так і некомерційною. Аналізуючи викладене, можемо виділити такі ознаки:

По-перше, специфічними є предмет господарського договору про спільну діяльність та його мета. Слід зазначити, що господарський договір про спільну діяльність, на відміну від цивільно-правового, завжди укладається з господарською метою для досягнення необхідних господарських (в т.ч. комерційних) результатів. Зауважимо, що термін “з господарською метою” не означає з “комерційною”, “підприємницькою” метою.

По-друге, обмеженим є суб'єктний склад договору про спільну господарську діяльність. Суб'єктами спільної господарської діяльності є суб'єкти господарювання та негосподарюючі суб'єкти - юридичні особи. Водночас, із ознаки суб'єктного складу впливає інша важлива ознака - визначеної правосуб'єктності сторін договору про спільну господарську діяльність.

По-третє, особливим є застосування джерел правового регулювання щодо спільної господарської діяльності. Ця ознака проявляється передусім у спеціальному нормативно-правовому регулюванні спільної господарської діяльності в Україні (в т.ч. за участю нерезидента), так як існує низка нормативно-правових актів, присвячених регламентації саме цього виду господарського договору, наприклад: Положення про порядок державної реєстрації договорів (контрактів) про спільну інвестиційну діяльність за участі іноземного інвестора, затверджене постановою КМУ від 30.01.1997 року №112 та ін.

По-четверте, щодо договору про спільну господарську діяльність існує спеціальна адміністративна процедура набрання договором юридичної сили. Договори про спільну господарську діяльність для визнання їх укладеними (дійсними) потребують проходження такої додаткової адміністративної процедури, як державна реєстрація (договір про спільну господарську діяльність між резидентами реєструється органами державної податкової служби, а за участю нерезидента - ще додатково реєструється Київським міськими управліннями зовнішніх економічних зв'язків, органами державної митної служби) на підставі таких спеціальних нормативно-правових актів: Інструкція про порядок обліку платників податків, затверджена наказом ДПА України від 19.02.1998 року №80 та ін.

По-п'яте, час, протягом якого діє договір про спільну господарську (підприємницьку) діяльність, має також свою специфіку. Господарські договори про спільну діяльність є переважно договорами з триваючим виконанням (а не одноразовим). Договори про спільну господарську діяльність укладаються, насамперед, з метою налагодження тривалих партнерських стосунків та обумовлюються такою ознакою підприємницької (господарської) діяльності, як її систематичність.

Інакше кажучи, щодо господарського договору про спільну діяльність діють окремі (спеціальні) правила, як щодо підстав його укладання, так і щодо змісту відповідних господарсько-договірних зобов'язань. Таким чином, враховуючи наведені ознаки, вважаємо, що спільну господарську діяльність можна визначити як такий господарсько-правовий договір, який укладається між суб'єктами господарювання та негосподарюючими суб'єктами - юридичними особами, з господарською (як комерційною, так і некомерційною) метою, задля досягнення якої вони зобов'язуються спільно діяти протягом певного періоду часу на умовах, визначених цим договором.

Класифікацію договорів про спільну господарську діяльність видається можливим провести за двома такими критеріями.

Так, по-перше, за правовою характеристикою суб'єктного складу виділяються договори про спільну господарську діяльність:

- за участю резидентів;- за участю нерезидента (іноземного інвестора).

По-друге, за ознакою об'єднання вкладів можна виділити:

- спільну господарську діяльність у формі простого товариства (тобто з об'єднанням вкладів);- спільну господарську діяльність без об'єднання

вкладів.

Договір про спільну господарську діяльність з об'єднанням вкладів, тобто договір простого товариства можна визначити як такий господарський договір, який укладається між суб'єктами господарювання та негосподарюючими суб'єктами - юридичними особами, з господарською (як комерційною, так і некомерційною) метою, задля досягнення якої вони зобов'язуються об'єднати свої вклади та спільно діяти протягом певного періоду часу на умовах, визначених цим договором [3, с.15].

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України: прийнятий 16 січня 2003 року//Відомості Верховної Ради України , 2003, № 18, № 19-20, № 21-22.- Ст.144.
2. Цивільний кодекс України: прийнятий 16 січня 2003 року// Відомості Верховної Ради України,- 2003.-№ 40-44.- Ст.356.
3. Касянова Г.Ю. Совместная деятельность: правовое регулирование, бухгалтерский и налоговый учет. - М.:Информцентр XXI века, 2011. - 122.
4. : Головач І. Договір про сумісну діяльність // Економіка, фінанси, право.- 2012.-№8.- 120.